

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського**

«Актуальні проблеми приватного та публічного права»

**Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН
України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча
науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І.**

**2 квітня 2021 року
м. Харків**

УДК 349.2:342.727
ББК 67.305
А 43

Актуальні проблеми приватного та публічного права : матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції присвяченої 92-річчю з дня народження член-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (2 квітня 2021 року). – Харків, 2021. – 333 с.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, присвячених актуальним проблемам приватного та публічного права.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами приватного та публічного права.

Матеріали конференції оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди ЕКhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті юридичного факультету: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

**СЕКЦІЯ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО.
МИТНЕ ТА ПОДАТКОВЕ ПРАВО. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»**

<i>ЗАДИХАЙЛО О.А.</i> ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАТТІ 6 ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД ПРИ РОЗГЛЯДІ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	290
<i>НЕЧИТАЙЛЕНКО А.О., НЕЧИТАЙЛЕНКО В.А.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМВІДНОСИН ОРГАНІВ ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ З МИТНИМИ ОРГАНАМИ.....	293
<i>АЛДОХІНА Л.М.</i> ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ	296
<i>ГОЛОВАНЬ Т.Г.</i> ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ПІДСТАВ ПРОВЕДЕННЯ ФАКТИЧНИХ ПЕРЕВІРОК КОНТРОЛЮЮЧИМИ ОРГАНАМИ.....	300
<i>ЛИСЯК О.І.</i> ДЕЯКІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ В УКРАЇНІ	304

**СЕКЦІЯ «ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА.
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО. МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО»**

<i>КОШАРНОВСЬКА С.Л.</i> ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ	306
<i>БОНДАРЕВИЧ М.П.</i> РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	310
<i>КОЗИРЯ А.В.</i> ПРАВО ГРОМАДЯН НА ЗВЕРНЕННЯ ТА ПОРЯДОК ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ	313
<i>МАСЛОВЕЦЬ Б.О.</i> КОНСТИТУЦІЙНА ПРИРОДА ДОПОМІЖНИХ ОРГАНІВ І СЛУЖБ ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ.....	316

**СЕКЦІЯ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО.
КРИМІНАЛІСТИКА. КРИМІНОЛОГІЯ. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО»**

<i>ШИНКАРЬОВ Ю.В.</i> ЩОДО ДУАЛІЗМУ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ У СУЧАСНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	319
<i>ПАВЛЕНКО Т.А.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ЯК НАПРЯМОК ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БОРТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ.....	320
<i>КОРАБЕЛЬ М.Г.</i> ВИПРАВНІ РОБОТИ. ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЗИЧНИМ ОСОБАМ-ПІДПРИЄМЦЯМ ТА БЕЗРОБІТНИМ ОСОБАМ... ..	321
<i>АКОПЯН А.А.</i> ПРОБЛЕМА ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ «ЖІНОЧОГО ОБРІЗАННЯ».....	323
<i>ДОЦЕНКО Є.А.</i> ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.	326
<i>КАСЛОВА В.О.</i> ЩОДО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОРИСЛИВИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ... ..	328
<i>РОГОЗЯН В.А.</i> ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТА... ..	330

УДК 349.6

Orcid 0000-0002-1511-3847

Лисяк Олександр Іванович,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
і трудового права імені професора О.І.Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди,
кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ КОРИСТУВАННЯ НАДРАМИ В УКРАЇНІ

У зв'язку із постійними змінами в законодавстві України щодо користування надрами, на сьогоднішній день склалась ситуація, що чинні нормативно-правові акти, які регулюють правовідносини у сфері надрокористування є хаотичними, застарілими, містять безліч колізійних норм, а найголовніше не відповідають сучасним реаліям і європейським стандартам.

Зокрема, це стосується питання користування надрами без спецдозволу та гірничого відводу землевласниками та землекористувачами.

Відповідно до ст. 23 Кодексу України «Про надра» землевласники і землекористувачі в межах наданих їм земельних ділянок мають право без спеціальних дозволів та гірничого відводу видобувати корисні копалини місцевого значення і торф загальною глибиною розробки до двох метрів, а також підземні води (крім мінеральних) для всіх потреб, крім виробництва фасованої питної води, за умови, що обсяг видобування підземних вод із кожного з водозаборів не перевищує 300 кубічних метрів на добу[1].

Проте більшість намагань розпочати видобування без спецдозволу та гірничого відводу закінчуються судовими спорами з державними органами, здебільшого – земельного характеру, зважаючи на вказані нижче протиріччя в нормативних актах.

Так Кодекс про надра звільняє землевласника/землекористувача тільки від отримання спецдозволу на користування надрами та гірничого відводу, але не звільняє від отримання інших дозвільних документів. Наприклад, від отримання дозволу на зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок землевласники/ землекористувачі не звільнені.

Проте, Земельний кодекс забороняє використовувати земельну ділянку не за її цільовим призначенням. Тобто, якщо це земельна ділянка сільськогосподарського призначення, розпочавши на ній видобування, землевласниками/ землекористувачамибуде спричинене використання її не за цільовим призначенням. Для зміни цільового призначення з земельної ділянки сільськогосподарського призначення на земельну ділянку для видобування

корисних копалин, підставою є, як правило, отримання спецдозволу та гірничого відводу, від отримання яких землевласники/ землекористувачі звільнені.

У цьому випадку мають місце колізії правових норм. Існуючі правові неузгодженості в діючих нормативно-правових актах чинного законодавства України, що регулюють правовідносини щодо землекористування і надрокористування на сьогодні призводять до замкненого кола щодо вирішення вказаної ситуації.

Натомість є також і позитивні зрушення у правовій сфері користування надрами.

Зокрема, впродовж тривалого часу особи, які отримали дозвіл на користування надрами не мали змоги розпочати свою діяльність через неможливість отримати право користування/ власності на земельну ділянку. Через відсутність доступу до місця родовищ особи не могли скористатись спецдозволом.

Проте 29 грудня 2019 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про видобуток бурштину та інших корисних копалин», яким земельні ділянки усіх форм власності та категорій надаються власникам спеціальних дозволів на дослідно-промислому розробку родовищ бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення та/або видобування бурштину, інших корисних копалин загальнодержавного значення шляхом встановлення земельних сервітутів згідно з межами та строками дії відповідних спеціальних дозволів на користування надрами (із автоматичним продовженням строку дії сервітуту в разі продовження строку дії відповідного спеціального дозволу на користування надрами) без зміни цільового призначення цих земельних ділянок, крім земель природно-заповідного фонду, оздоровчого призначення, рекреаційного призначення, історико-культурного призначення та водного фонду[2]. Вказані норми створили можливості реального доступу до надр з оформленням права користування земельною ділянкою шляхом встановлення земельних сервітутів.

Проте на фоні позитивних зрушень тут знову таки є колізії правових норм. Ці норми прописані у ст. 66 Земельного кодексу, а тому стосуються виключно земель промисловості. На всіх інших землях проблема оформлення землі під ділянкою родовища залишається. Отримати її, як правило, дуже важко, тому необхідно відпрацьовувати законодавчі ініціативи щодо попереднього резервування ділянок за надрокористувачами і розробити механізми регулювання, які б враховували водночас як інтереси землевласників/ землекористувачів, так і надрокористувачів.

Список використаних джерел:

1. Про надра: Кодекс України від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР// Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 36. - ст. 340.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про видобуток бурштину та інших корисних копалин: Закон України від 19.12.2019 р. № 402-IX// Голос України. – 2019. -№ 251.